

BERGSBLADET

Årgång LXXIII Julen 2016

Innehåll:

Redaktören har ordet.....	3
SBF Ordföranden har ordet	4
Bergsresorna 1910 och 1912	8
Resan till Tyskland	15
Das deutsche Bergbau-Museum	16
Zollverein kolgruva	18
Landschaftspark Duisburg-Nord	21
Båtresa på Rhen och Köln	23
Visor framställda och framförda under Stora Resan 2016	27
Valsaffärer med Algeriet	28
Härvarande	34
Alternativ recension av period ett.....	36
Några jubileer	38
B-56:orna firade 60-årsjubileum	40
50-årsjubileum för B66.....	44
Årskursgolf för B66.....	46
Bergsmannagolfen 2016	49
Årets aktiviteter	52
Nya medlemmar	53
Styrelsen för SBF 2017.....	54
SBF:s Kretsförtroendemän	55
SBF:s årsmötesprotokoll 2016.....	56
Våra annonsörer	59

BERGSBLADET Internt organ för Svenska Bergsmannaföreningen

Box 1721, 111 87 Stockholm
 Besöksadress:
 Kungsträdgårdsgatan 10
 Tel 08-679 17 90

kansli@bergsmannaforeningen.se
 www.bergsmannaforeningen.se
 Redaktör: Birgitta Lindblad
 Tel: 070 399 41 11

Stål formar en bättre framtid

Jernkontoret

Redaktören har ordet

Birgitta Lindblad

Årets Julblad är av den 73:e årgången – en anseelig tid för ett föreningsblad. Jag har inför detta Julblad försökt hitta något av de tidigaste numren från 1940-talet, men misslyckats.

Bergsbladet är ett kontinuerligt inslag i föreningens aktiviteter. Förutom Julbladet fyller vi ca två sidor i varje nummer av tidningen Bergsmannen, som fortsätter att leva trots förändringar av ägarskapet.

Under året har många referat, från Stockholm och några kretsar, publicerats i Bergsbladet. Framför allt tackar jag Agne Rustan och Debbie Jörgensen Ågren för många bidrag.

Ett mera ovanligt inslag är en sammanfattning av Nils Paues' memoarer, som färdigställdes strax före hans bortgång – en levande berättelse över ett långt bergsmannaliv såväl inom landet som runt om i världen.

Den populäraste aktiviteten har under många år varit operamatinén med efterföljande middag på Jernkontoret. I år såg vi La Bohème – en säker kioskvältare. Nästa år blir det Maskeradbalen som verkar bli ännu mer populär. Vi har hört verk av sju kompositörer under 10 år och vi hoppas att vi breddat Bergsmännens operakunskaper.

Många Jk-aftnar har också dragit

mycket folk, som när Per Molin redogjorde för mordet på Långshyttan, då kom nästan 100 personer.

Årets stora händelse var resan till Ruhr-området i Tyskland som vår förra ordförande, Ulrika Tilliander, ordnade. Det var tre välorganiserade dagar där vi bl.a. hann se Düsseldorfs både äldre och moderna områden, besöka Kölns domkyrka samt göra en båttur med lunch på Rhen.

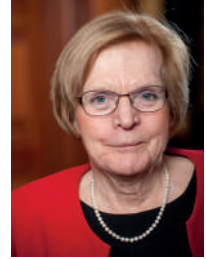
Jag har varit redaktör i SBF sedan 2009. Med mitt sista Julblad vill jag tacka alla Er som under de gångna åren har hjälpt mig med artiklar och bilder samt önska den nyvalde redaktören lycka till. Åtminstone de två senaste redaktörerna har varit pensionärer och det skall bli spännande att se hur en yngre redaktör kan förnya vårt föreningsblad.

Jag önskar Er alla en riktigt

*God Jul och ett
Gott Nytt År*

Birgitta Lindblad

SBF Ordföranden har ordet!

Elisabeth Torsner

E-mail har blivit vår tids kommunikationssätt och SBF började redan år 2010 med det. Men vi saknar fortfarande väldigt många medlemmars e-mail-adresser! Speciellt ni som har bytt företag.

Några av våra äldsta medlemmar får fortfarande sin post med posten.

Ekonomi är långsamt på uppåt-gång igen efter den stora oredan, med uteblivna avier på medlemsavgifter och dito inbetalningar under införandet av det moderna medlemssystemet 2014, 2015 och 2016.

Årets krasch får vi nog kalla stängningen av vår hemsida i början av juni med bl.a. Medlemsmatrikeln. Den stängdes utan förvarning. Leverantören och vi är ännu osams, kontraktet uppsagt och vi har betalat för det vi anser att vi har fått.

Men vi har en provisorisk hemsida, på samma adress som tidigare **www.bergsmannaforeningen.se**. Om du inte kommer in på nya hemsidan, gör då så här: Gå till ditt adressregister, ta bort bergsmannaforeningens adress och knappa in **www.bergs-**

mannaforeningen.se igen. Det kan ta några timmar för din service provider att uppdatera det här. Skam den som ger sig! Vi kommer med ny hemsida i vår!

Under åren 2013 - 2016 har det skett en enorm utveckling av vårt Medlemssystem – vi kan få samma service för kanske 20% av löpande kostnad och kan välja mellan ett superenkelt system eller något mer sofistikerat. Avgörs snart! Och var lugn, medlemsavgiften för 2017 kommer vi att kunna fakturera!

Medlemsmatrikeln är en annan långbänk. Annons-rekvisition pågår, i övrigt är den klar. Det är ni, kära medlemmar, som svarar för informationen om er själva. Tack alla Teknologer, nyblivna ingenjörer, nyblivna pensionärer eller ni som har bytt företag eller bostad, som har uppdaterat era uppgifter! För övriga har vi försökt uppdatera er information från alla till buds stående register. Men allt går faktiskt inte att hitta. Dit hör e-mail adresser. Nu trycker vi matrikeln med den information vi har och sän-

der ut till alla. Så småningom kommer en elektronisk upplaga, som vi kommer att kunna uppdatera kontinuerligt. Men, allt är inte guld som glimmar. Elektronisk distribution av medlemsregister fordrar numera kryptering och passwords. Vi talar om när vi står inför det hindret!

Över till det trevliga vi gör – att lära oss mer, lyssna på engagerande föredrag, involvera de nyblivna teknologerna, göra utflykter och överhuvudtaget att umgås och naturligtvis att sjunga!

Skiftesgasquen med avgående och pågående kvinnliga ordföranden föranledde en hel del muntra och visa ord men också uppsluppet humör och goda historier. Ulrika och jag tackar!

Vi gick på Operan – La Bohème – förlagd till 1880-talets Stockholm, men lika fattigt som samtida Paris. Som vanligt räckte middagsplatserna knappt till och Birgitta agerade hovmästare och checkade av att alla hade anmält sig och betalt!

En mars-lördag gick vi på specialvisning av Nya Carnegie-bryggeriet i Luma-lampans gamla lokaler i Hammarbyhamnen, numera Hammarby Sjöstad. Enbart rostfri utrustning, sex sorters extra stark öl och gott tilltugg. Tack Christoffer för att du utforskat miljön och övertygade oss andra att hänga med!

I april kom vår tidigare ordförande Elisabeth Nilsson, numera landshövding i Östergötlands län. Frågan - Vad

gör en landshövding? - fick ett ingående svar. Fritt berättat, helt utan bilder. Maken Arne hade stått körklar utanför residenset i Linköping kl 17 för att leverera Elisabeth i tid för föredraget. Djupt känt tack till både Elisabeth och Arne!

Högsommarvädret i maj med 28 – 30 °C gjorde att ingen ville krypa inomhus. Så vi ställde in.

Vi gjorde en fantastisk resa till stålets musei-land, Ruhr-området nordöst om Düsseldorf med ca 30 deltagare, som beskrivs på sidan 15. – Tack Ulrika!

Årets KNAT, nyanlända teknologer, gästade Jernkontoret och SBF efter en lång dags rundvandring i Stockholm. Aptiten var synnerligen god och när den var stillad, berättade Robert Vikman om Jernkontoret, Birgitta och jag om SBF och Christoffer Schmidt höll ett bejublat tal om hur det är att vara ung bergsingenjör och doktorand.

I augusti gick årets Bergsvaganza till Sala Silvergruva, speciellt utvald för att barn faktiskt får gå under jord i denna gruva. Vi var 11 deltagare och ingen var yngre än 40 år! Vi lyssnade till en utomordentligt kunnig guide i slokhatt och skinnförkläde, lärde oss en del nytt och frös (det var +2°C där nere). Väl uppe tinade vi upp och åt gott!

I år var vädret fint när Bergsmannagolfen spelades på Orresta golfklubb, se sid 49. Eftersom golfbanan

ligger i närheten där jag bor, bjöd jag in hela golfgänget - 25 personer - på mat, öl, vin och trevlig samvaro!

Inför 200-årsjubileet år 2019 inbjöd vi i september våra kretsfortroende-personer till konferens för att få dem att erbjuda lokala program, allt skall inte ske i Stockholm! Agne Rustan och Christer Nordström i Polarkretsen arrangerar fyra program varje år och Debbie Jørgensen i Värmlandskretsen minst två. Övriga kretsar måste hitta en form som tar upp konkurrensen! 2019 skall vara fullt med lokala aktiviteter!

På kvällen med kretsfortroende-män var det Jk-middag med föredrag om Tegelbruk. Under storhetstiden år 1900 hade Sverige 500 bruk - idag återstår blott tre. Sten Stabo, som delvis växte upp i Heby med två bruk, berättade.

Årsmötet hölls hos ABB Process Automation i Västerås. Björn Jonsson, divisionschef Process Automation berättade om - Möjligheter med digitaliseringen i framtidens process- och gruvindustri samt fick flera pågående projekt belysta. ABB håller på att omvandlas från hard-ware till software leverantör, systemen är viktigare. På kvällen bjöds vi på utomordentligt god middag och tackade med sång! Tack ABB!

På årsmötet utnämnde vi Kurt

Beckius till hedersledamot, för hans insatser tidigt i föreningens historia. Han kom, 88 år fyllda, rakryggad och full av vigör, till middagen, och höll ett härligt tacktal.

I oktober var det dags för Per Molin att berätta om Långshyttan och Nyby. Båda blev brickor i spelet mellan de tyska och svenska enheterna när Outokumpu köpt Thyssen-Krupps rostfria delar och försökte arrangera om den rostfria spelplanen i Europa. Vi har aldrig haft så många deltagare, 98 personer, på en Jernkontorsafton!

I november skulle vi ha en ungdomlig kväll med Elina Kabir, 27 år ung. Ungefär 15 ungdomar kom för att lyssna, men också många äldre. Tyvärr blev hon sjuk och med kort varsel fick jag ge en översikt av hur man arbetar och lever i USA, för ex-jobb och riktiga jobb. För även om vi gärna tror det, är USA och Sverige INTE samma sorts samhällen.

*God Jul och
Gott Nytt År!*

Elisabeth Torsner
Ordförande i
Svenska Bergsmannaföreningen

www.bergsmannaforeningen.se

LÅT INTE STÅLET BEGRÄNSA DIN FANTASI

Det finns ett Ovako-stål som passar nästan varje konstruktionsutmaning, oavsett hur extrem. Så låt inte ditt material begränsa din fantasi.

Vi är experter på att producera stål för de mest krävande användningsområden. Oavsett vilka utmaningar du står inför, kan vi stötta dig med kunskap och med rätt stål från vårt sortiment, så att du kan designa och producera utan begränsningar.

Upptäck framtida möjligheter på ovako.com

OVAKO

Bergsresan FÖRR

Nedanstående artikel var intagen i Bergsbladet 1964. Jag har valt ut den eftersom den ger en bra beskrivning hur bergsresorna kunde gå till förr i världen.

Redaktören

Bergsresorna 1910 och 1912

Gustaf Ahlmann

”Wenn jemand eine Reise tut, der kann was erzählen”. Och är det fråga om att i kronologisk följd skildra upplevelserna under resan - erkannerligen studieresa - så är det bäst att den resande för dagbok, vari han varje kväll nedskriver under dagen upplevda händelser och noga antecknar iakttagelser och data innan dessa fakta falla ur minnet.

Då jag fått i uppdrag att för ”Bergsbladet” lämna en skildring från Bergsresorna 1910 och 1912, har jag tyvärr ej några anteckningar från dessa resor att tillgå, enär samtliga mina anteckningar, böcker, fotos mm, genom eldsvåda gått till spillo år 1921.

Därför har jag endast minnet att lita till, varför skildringen ej är fullständig, utan endast omfattar episoder från resorna, som jag ur minnets förråd kan framleta. Det är ju så att man bäst minns det angenäma och roliga, övrigt har man sänkt i glöms-

kans djup. I en gammal visa från Teknis och seklets början heter det:

*”Och älska vi vårt fosterland
med dess fjäll och skär
och dess berg
från strand till strand
som vårt land ju är,
då man bergsman blir på stund
för att bryta ut
rikedom ur klippans grund,
innan den tar slut.”*

Hade den mer eller mindre nybakade studenten nu bestämt sig för att verkligen bli Bergsman, så hade han fyr- eller treåriga kurser att välja på. De förra betecknades med stora H och G, de senare h eller g, varför de på grund härav kallades för ”små Bergsmän”, till skillnad från de stora. Små och stora Bergsmän, som de första 2 resp. 3 åren haft delvis skilda föreläsningar och övningar, slogs sista året

ihop till en grupp, sista avdelningen på Bergsskolan, i en särskild byggnad vid Drottninggatan.

Sedan gammalt har det varit praxis att slutexamen för eleverna vid Bergshögskolan i Stockholm skulle omfattas av:

- dels tentamen i de särskilda fackämnena inför vederbörande professor jämte utarbetande av avhandling om ett föreskrivet ämne - monografi av en gruva, masugn etc.
- dels gemensamma praktiska studier, mätningar och övningar vid gruva eller stålverk och slutligen
- en gemensam studieresa, "Bergsresa" till gruvor och järnverk enligt resplan upprättad av professor i gruvvetenskap och metallurgi resp.

För oss i G4, H4, g3 och h3 blev det redan i mars 1912 bestämt att vi först under maj månad skulle ha en blåsningskampanj vid Jernkontorets övningsmasugn i Hagfors (Sveriges minsta hytta), därefter övningar vid lancashirehärdarna i Munkfors under smidesmästare G A Forsbergs ledning och senare övningar i markscheider- och teodolitmätningar vid Klacka-Lerbergs gruvfält. Till sist en gemensam studieresa till gruvor och järnverk, huvudsakligen i Danemora Bergslag.

Med stora förväntningar mötsågo vi Bergsresan, våra äldre kamrater

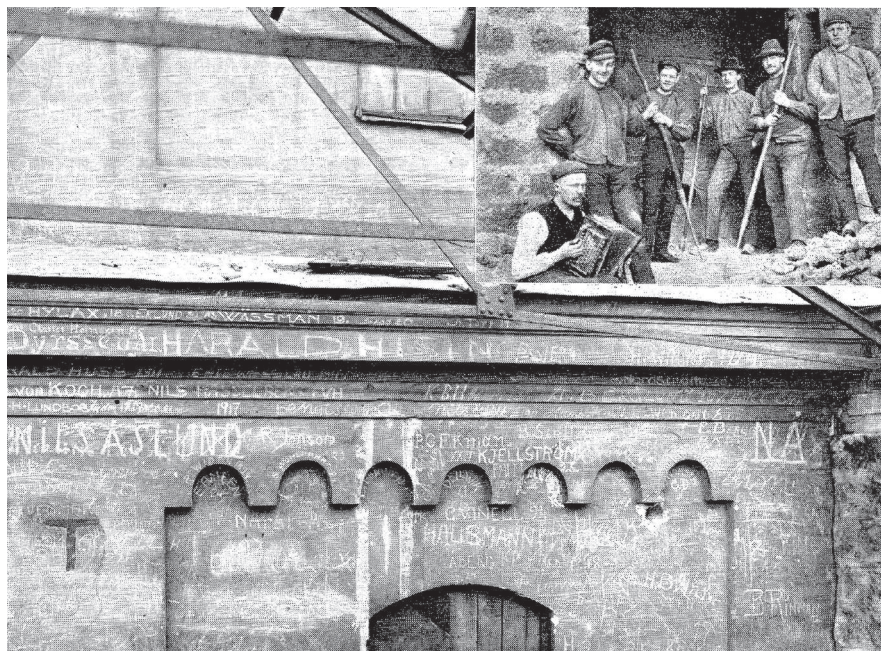
hade för oss berättat om sina upplevelser och visat oss fotos från resan.

Vi gladdes oss storligen, när en dag i april vår avhållne professor Erik G:son Odelstierna, allas vår O-a, som han själv kallade sig, kunde meddela oss "att vi är hjärtligt välkomna till samtliga de verk, som jag tillskrivit, och i Horndal frågte dom hur många vi vá och det tyder på medda". Ja, nog fick vi middag där alltid, jag minns ännu den finfina laxen och den delikata majonnäsen med sallad.

Hagfors var det alltså först fråga om. För mig var verket inte något nytt. Redan 1908 hade jag praktiserat där i martinverket och 1910 hade vi i 3:an varit där på observationsskift, som O-a anordnat. Det var knogigt värre. På dagarna skulle vi studera och anteckna noga allt om ugnar, processer, maskiner, produktion etc. och om nätterna - då det var billig el-nattaxa - skulle vi arbeta vid en el-försöksugn - O-as s. k. "koffertugn". Han gjorde omfattande försök med Höganäs järnsvamp.

I visan sjungs om detta jobb:
*"Om dagen vi gjorde skifte,
om natten elektricité.
Ja, de verkade rakt såsom gift é,
att ej få sova brevé"*

Sedan Valborgsmässofirandet med sin kortege i hästdroskor till Skansen och 1 maj avverkats, avreste vi 2 maj till Hagfors. Fulltaliga voro vi ej - två av kamraterna anlände först senare.

Många årgångar teknologer har ristat sina namn på Lillhyttan, Hagfors. Infällda 1907 års teknologer.

Vi var således endast 11 man, som mötte vid stationen i Hagfors dagen därpå. Stor blev vår förvåning, när de båda, jaktklädda med fjäder i hatten, utrustade med gevär, fågelhund och hundkorg m.m. debarkerade tåget från Deje. Dom tänkte skjuta morkulor.

Vi inkvarterades å Brukshotellet och de som ej fick plats där - däribland de båda jägarna Sven W., Sven L. samt undertecknad - inackorderades i ett bageri hos Bagar-Beda, alldeles intill Uv-ån.

Visan förmäler:

*"Och likaså hos Bagar-Beda,
där kunde man sig nog reda,
och man kunde nog mera än de".*

Ja, så började då omställningsarbetet i lillhyttan omedelbart. Från inramningen av masugnstället, som skedde i enlighet med föreskrivna regler, kommer jag ihåg en episod. Den gode Sven W., stockholmare, hade i uppdrag att noga bokföra åtgången av massa och övrigt material vid ramningen. Han hade ej antecknat

massaåtgången, varför han måste fråga förråds-gubben Åmberg, en äkta ekshäradsbo: "La mej si heriaan had'ner fyr'pytser, så spel'vi fäll öppen, å så kar'vi fäll ut en halv, så då e de fäll en å en halv pyts där ner i ställbott'n". Uttalat mycket snabbt och med gles öppning mellan tänderna - tuggbussen hade eljest måhända halkat ut - så Sven gick bet på att förstå språket. Jag minns att jag till sist fick förbarma mig över honom och översätta till rikssvenska.

När stället var färdigt, skulle då förvärmningen av pipan företagas. Denna bör ju skötas försiktigt enligt gammal regel, "en mycket obetydlig eld de första dygnen", varför Evert fann anledning fråga O-a huru många man som behövde gå ned för att sköta påeldningsugnen första natten. "Jae", sa den förstående O-a, "strängt taget räcker det med 2 man, men ni kan ju gå ned 3, så kan ni spela 3-karl".

Så var det då dags för påblåsning: *"När alla bergsmän samlade voro (13 fick vi sjunga) så blåste de alla arten, var sin masugns pipa"*.

Vi delade in oss i tre skift med 3 man i varje, varav en man tjänstgjorde som kolfarare, en som uppsättare och en som hytt-dräng, vilka växlade syssla sinsemellan.

Det var ett intressant arbete. Särskilt minns jag blåsningsförsöken med en beskickning bestående av enbart Tuollavaara-malm. Den ge-

nomskinliga, mörkvioletta glasslaggen ser jag ännu framför mig. När hyttan omsider var nedblåst, och vi vägrade upp det producerade tackjärnet, var det för oss en stor dag. O-a slösade också med beröm, vilket glädde oss alla in i hjärtat.

"Nå, hur gick det med morkullajakten?" undrar kanske någon. Ja, nog var de båda balda jägarna ute några kvällar, men resultatet minns jag ej. Däremot kommer jag väl ihåg den nytta och glädje som den präktiga pointern Chip beredde oss, när han speciellt om kvällarna plötsligt blev sjuk och endast kunde botas med kallt vichyvatten – en mycket välkommen medicin, när, som det rätt så ofta hände, Beda snålade allt för mycket på vatten till vårt groggvirke.

Så bar det av till Munkfors. För mig var arbetet vid lancashirehärdarna ej någon nyhet. Redan 1906 hade jag tillsammans med Einar Nygren, sedermera tekn. direktör vid Uddeholmsverken, lärt mig bryta färskt och göra smältor vid Stena Bruk, Lotorp i Östergötland, under mästerns meden Bonniviers ledning. Det blev nu att uppleva gamla minnen.

När Munkfors-tiden nalkades sitt slut, blev vi alla, tillsammans med de söta flickorna i Uddeholm och Hagfors, inbjudna till Uddeholms herrgård på en stor middag med bal och sedan inkvartering hos Herlenius', Sahlins och Danielssons. Kvar står ännu i minnet den soliga morgonen

kl 7 vid Uddeholms station, när de morgonpigga flickorna vinkade av oss vid tåget, när det sakta rullade bort. En värdig avslutning på vår praktik i Värmland.

Snart nog ställdes färden till Klacka-Lerbergs gruvfält i Västmanland, vid Fåsjön 7 km från Nora. Här var det praktiskt ordnat för oss i den gamla förvaltarbostaden. De flesta eleverna bodde på nedre botten, där också matsal och kök var inrymda. För fyra av eleverna var logi ordnat i annexet nere i gruvparken. Den stora triangeln i trädet utanför fönstret, som väckte oss om morgnarna, minns jag väl. Professor Walfrid Pettersson, Walle P., med familj, bodde i övre våningen. Vi mottogs av de präktiga tanterna Sylvén som hade långvarig praktik i utfodring av bergselever. Sedan vi installerat oss och packat upp bockade vi oss för Walle P:s assistent, ingenjör Karl Sidenvall, lärare vid Falu Bergsskola, som med familj disponerade en av villorna i gruvparken.

Så började då övningarna i markscheidermätning nere i gruvan. Var och en av oss hade två hantlangare till hjälp och ingen av eleverna hade sådan kläm på sina gubbar som Sven L. När han mätte från punkt O till P, då ställde dom sig båda i givakt och skrek spontant "Skål". Vi fortsatte sedan med teodolitmätning, triangeldito och polygontåg, även kraftpilmätning i stoll övades. Jag kommer

Dalkarlsberg. Jernkontorets bildarkiv.

särskilt ihåg det myckna arbetet med felutjämnning av erhållna resultatet vid triangelmätning. Det blev ofta att sitta oppe långt in på nätterna.

Naturligtvis cyklade vi in till Nora då och då och "såg på stan" eller också åkte vi per hästskjuts i "vurst" (bilar var på den tiden ganska sällsynta). Ett besök hos den humoristiske och välkände brukspatron Kolthoff på Hammarby står livligt kvar i mitt minne. När vi kom hem på nattkröken, var det vanligt att vi samlades hos kamraterna i annexet, där det var mera skränfritt. En gång hade vi övningar med att blåsa i jakthorn - kanske det tillhörde morkulljägarna - och voro för övrigt ej vidare tystlåtna, så på morgonen klagade Walle P. att han sovit så dåligt. Han hade hört en räv tjuta från ett visst håll.

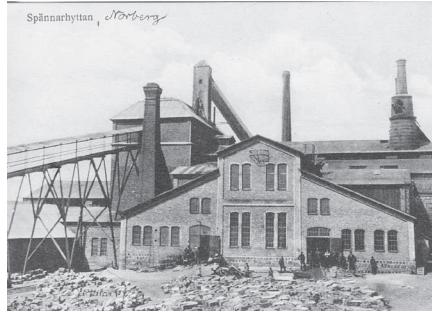
Vi gjorde också studieresor till de närbelägna gruvorna Striberg och Dalkarlsberg. Till den senare gruvan färdades vi från Vikersvik på den 4 km långa smalspåriga järnvägen.

Enligt tradition skulle alla G- och g-elever företa färden sittande gränslä å lokets panna, vi andra också å loket - ingen skulle åka inne i den medföljande finkan.

Ovan påpekades att professor O-a var "förstående" för sina bergselever. Prof. Walle P. var det likaledes. Strax efter midsommar, kommer jag ihåg hur han månade om oss en kväll oppe på balkongen, då vår "mammans" förråd var länsat på våtvaror. Walle P. uppenbarade sig från källaren med famnen full av svarta punschflaskor från anno dazumal från hans privata förråd där nere. Han mottogs med stormande jubel, allt under det han planterade ut pavorna på borden med travestering av välkänt uttryck:

"Ingen konstlad glädje, sprit skall det vara".

Innan vi avslutade vår arbetsamma men utomordentligt trevliga Klackasejour, var prof. P. med fru vänlig nog att upplåta sin våning, så att vi kunde disponera hela byggnaden för att bjuda flickorna från Nora, Hammarby m. m, på avslutningsbal. Den gick också av stapeln under sedvanliga former. Då det ryktades att en del skulle anlända i bil och vi var ängsliga att ej i tid hinna få färdigt allt till balen, måste vi skicka två elever på cykel och sätta upp skyltar utefter Nora-vägen. T. ex. "Obs. stanna och läs". Vid vägkorset fanns vägvisare uppsatt "Till Wallevillan" och till

Spännarhyttan, Norberg. Bilden något beskuren. Jernkontorets bildarkiv.

"Ville-vallan". (Ing. Sidenvalls 4-åriga son hette ju Ville).

Den verkliga Bergsresan startades från Grängesberg, där vi under tre dagar studerade gruvor och anrikningsverk. Tre av oss hade förut praktiserat i "Berget", bl. a. varit med om storstrejken 1909, och kunde nu uppsöka gamla bekanta arbetsplatser och arbetskamrater. Av arbetsledarna minns jag särskilt ing. Bror Andersson och gruvfogde Frisk i Müllers.

Från Grängesberg gick resan söderut via Spännarhyttan och Norberg till Horndal och Långshyttan. Ett mycket intressant studiebesök gjordes vid Edsken i Gästrikland, där den gamla hyttruinen ännu finns kvar, den masugn vari tackjärnet blåstes till de första verkligt lyckade bessemerblåsningarna 18 juli 1858, utförda av C. F. Göransson och hans medhjälpare.

Resan gick därefter till Dannemora Bergslag, där de gamla bruken Gimo, Schebo, Österby besöktes. Vid det

senare fingo vi se en gammal vallonhård i verksamhet. Småningom anlände vi till Hargs Bruk, där vi mottogs av ägaren, friherre Carl Joachim Beck-Friis med fru och naturligtvis också sonen Calle, som vi ju alla kände från Bergsskolan och som gjort sin bergsresa året förut.

Efter den storståtliga middagen samlades vi uppe i salongen i en halvcirkel kring en upphöjning framför soffan, där friherrinnan Anna Beck-Friis f. von Otter stående tagit plats. Hon behövde ej vända sig om för att med en armrörelse utan vidare för oss utpeka i ordning resp. familjeporätt och redogöra för namn på originalet.

"Den där, ja" sade hon "det var på hans värjspets som Sveriges krona hängde, det var han som räddade Karl XI i slaget vid Lund". Så fick vi alla bugande passera med framförande av vårt vördsamma tack för middagen och en önskan om god natt. En oförglömmelig upplevelse - en fläkt från Karlarnes tidevarv drog genom rummet.

Under angenämt samkväm fortsatte vi den minnesrika dagen på Hargs Bruk.

Via Hargshamn fortsatte vi till Söderfors, där vi mottogs av Bergsingenjörerna Torsten af Quennerstedt och Fredrik von Hohmeyer, som förde oss runt i verket, bl. a. besågo vi det av den förstnämnde konstruerade dubbla uppsättningsmålet å en av

masugnarna.

Ock så frågade vi förstås efter den stora ånghammaren. "Ånghammare, det har vi ingen här", blev svaret. Vi påminde oss då professor O-as berättelse om "svenska tag" och förstod att han förväxlat Sandviken med Söderfors:

"De' var ett stort fartyg som kom och gick ute på Skagerack och Kattegatt. Propelleraxeln råkade gå tvärt av. Dom fick söka nödhamn in till Köpenhamn, in till Burmeister och Wain. Där på varvet blev dom alldeles förskräckta, för dom hade aldrig sett så grov axel. Dom telegraferade till alla Sveriges stålsmedjor och fick svar från alla utom från Söderfors. Så telegraferade dom dit på nytt och fick mycket riktigt svar omgående: "Axeln gick i morse". Då hade dom smitt ut axelämnet och lagt den färdiga axeln, varm som han var direkt på tåget längs me' flera godsvagnar och skeckat ut folk utefter järnvägslinjen för å hinka vatten på axeln så de' inte skulle ta ell i tåget. De' kallar jag svenska tag!"

Resan var nu slut och för oss återstod nu att var och en i sin stad skriva avhandlingar och så småningom anmäla oss till tentamen i de olika fackämnena. Som lämplig gruva för monografi föreslogs Åsgruvan i Norberg, dit jag också blev hänvisad, hyttavhandlingen skrevs senare å Skogaholms Bruk i Nerike.

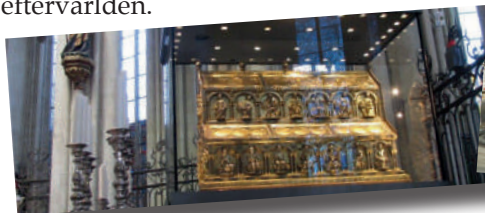
Resan till Tyskland

Text Birgitta Lindblad

Under några decennier har avgående ordförande som sin sista åtgärd ordnat en resa för SBFs medlemmar. De flesta har gått inom Norden.

Förra resan, som gick till Krakow i Polen, var mycket lyckad och det fanns intresse för att även nästa resa skulle gå utomlands. Förra ordföranden, Ulrika Tilliander, tog fasta på det och ordnade en resa till Ruhrområdet i Tyskland.

Vi var 28 bergsmän och hyttor med medföljande som deltog i tre välorganiserade dagar som utgick från Düsseldorf och som innehöll sightseeing i Düsseldorfs äldre och moderna områden, katedralen i Köln och båttur på Rhen men framför allt besök vid olika historiska minnesmärken. Dessa visade den industriella verksamheten som var och fortfarande är betydelsefull för Ruhrområdet. Det var imponerande att se vilka resurser man satsar på att bevara gamla industriområden för eftervärlden.

Det imponerande schakttornet

Das Deutsche Bergbau-Museum

Bill Bergman

Fredagen den 27 maj var det dags för oss 28 resenärer att äntra bussen för avfärd till gruvmuseét "Das Deutsche Bergbau-Museum" i Bochum. <http://www.bergbaumuseum.de/index.php/en/>

exhibition/visitor-mine.

Själva byggnaden är helt unik med ett imponerande schakttorn, som sträcker sig 63 meter över marken.

Väl inne i museét fick vi "gå ner" i besöksgruvan. Efter att, till fots, ha

tagit oss ner 35 meter var det dags att starta nedfärden i en schakthiss, som på ett mycket realistiskt sätt simulerade färden ner till 1200 meter. Besöksgruvan liknar en verklig stenkolsgruva och består av 2,5 km tunnel.

Efter nedfärden var det en vandring i gruvgångarna och vi kunde följa den tekniska utvecklingen från hackans användande till dagens moderna teknik.

Den största delen av besöksgruvan behandlar stenkolsbrytning. De ak-

tuella gruvaktiviteterna inkluderar skapande av gruvgångar och kolextraktion.

Två typer av tunneldrivning visas: Gruvbrytning med en fullortsborrmaskin eller genom borrar och sprängning.

Den historiska utvecklingen av kolbrytningen visades på ett pedagogiskt sätt. "Klassisk" kolbrytning med kedjeskärning och med pneumatiska hackor visades. Förutom dessa tekniker demonstrerades på tre ställen långväggsbrytning (linjebrytning).

Det första stället (1950-1960) visade användandet av en "kolplog", som skjuvade av stycken av kol. Individuella props (gruvstolpar) användes för att stötta taket. Det andra stället (1960-1970) visade en skjuvningslastare (shearer loader) med medföljande takstöttning. Det tredje stället visade utvecklingen därefter fram till idag: double-drum shearer loader och takstöttning med hydrauliska domkrafter (powered roof supports). De typiska långväggarna i Tyskland var 300-400 m.

Stenkolsbrytning i Tyskland är dock nu lagd i malpåse, därför att det tyska stenkolet kostade 100-120€/ton att jämföras med importerat stenkolk från Australien, vilket kostar ca 20€/ton!

Sankta Barbara, skyddshelgon för gruvarbetare m fl. Vi hade artikel om henne i Julbladet 2010.

Zollverein kolgruva

Tomas From

Efter besöket vid Bergbaumuseum fortsatte resan till Essen där vi besökte Zollverein.

Historia

Fyndigheten av kolskikt omfattar ca 14 kvadratkilometer. Brytning av kol i dagen har daterats till 1200-talet. Den moderna underjordiska kolgruvan grundades år 1847 av den tyske industrimannen Franz Haniel efter att man hade hittat en större kolfyndighet vid provborrningar i området. Namnet

härrör från "Deutscher Zollverein", en sammanslutning av tyska stater inom tull- och handelspolitiken som trädde i kraft 1834.

För att öka kapaciteten beslöt man 1928 en komplett nybyggnad av uppforderingsanläggningen i en stram tegelarkitektur efter ritningar av arkitekterna Fritz Schupp och Martin Kremmer. Då räknades anläggningen till världens modernaste och arkitektoniskt mest fulländade. Zollverein XII skapades i slutet av en fas med

Del av gruppen vid Zollvereins kolgruva

politisk och ekonomisk uppgång och förändring i Tyskland. Estetiskt beskrivet i övergången från expressionism till kubism och funktionalism, s. k. Bauhaus. Samtidigt omfattar Zollverein XII, det glada tjugotalet, den korta ekonomiska boomen mellan första och andra världskriget. Zollverein är också ett monument över en era då globalisering och internationellt oberoende hade avgörande betydelse. Anläggningen förvaltas idag av en stiftelse, etablerad och finansierad av delstaten Nordrhein-Westfalen.

1930 byggdes den typiska gruvlavan med sina dubbla hjul som har blivit Zeche Zollvereins ansikte utåt. Schakten kopplades samman 1932. År 1937 uppnådde gruvan en produktion av 3,6 miljoner ton stenkolk och hade 6.900 anställda. Man bröt 400-500 ton gråberg per ton kol. Ett koksverk uppfördes 1961. Över 100 års brytning under jord har lett till sättningar på 25 meter i markytan.

Hela anläggningen visar en komplett historisk stor kolgruva, med

Kolwagnar

schakt, rälsbanor, koksverk, avfallshögar, bostäder och välfärdsinrättningar.

Under 1950- och 60-talen uppstod överskott i den globala kolproduktionen och tyska gruvor kunde inte klara konkurrensen mot dagbrotten i t ex Australien. Den 23 december 1986 stängdes gruvan p.g.a. vikande lönsamhet. Sedan 1993 är Zeche Zollverein ett byggnadsminne. Tyskland har nettoimport idag och den sista kolgruvan underjord stängs 2018.

Zollverein idag

Sedan december 2001 finns Zollverein med på UNESCO:s världsarvslista och många nya aktiviteter kring industrikultur, konst och design har startats. Före detta pannhuset har byggts om och innehåller nu Design Zentrum Nordrhein-Westfalen, en av Europas äldsta och mest respekterade designinstitutioner, som årligen utdelar utmärkelsen "Red dot design award" (även kallat designernas Nobelpris). 2006 öppnades ett nytt besökscentrum i det gamla koltvätteriet, där en 55 meter lång inglasad rulltrappa leder besökande 24 meter upp till entrén till centret. På hösten 2008 flyttade det nya RuhrMuseum in i gamla koltvätteriet. Anläggningen har 1,5 miljoner besökare varje år. Sommartid är en pool öppen för bad utomhus

Besöket

En gigantisk industrianläggning med imponerande arkitektur, belägen i

grönskande omgivningar och småstadsidyll med smala gator och villakvarter. Vi kunde tyvärr inte njuta av utsikten från den karaktäristiska ställaven. Den var för dagen stängd pga. av underhåll. Den guidade rundvandringen passerade olika maskinhallar och transportstråk, där den tidigare produktionen kunde anas. Ett pedagogiskt lyckat grepp var att spela filmer som visade pågående verksamhet projicerade på de aktuella maskinerna, så att funktionen tydligt framgick. Det mesta var dock undanplockat och allt välstädat och rent.

Vi togs också med på en exklusiv del som normalt inte ingår i rutten och slutligen kom vi upp på taket, varifrån vi kunde skåda ut över nejden och upptäcka pariserhjul på något nöjesfält, Veltins arena (hemmaplan för Schalke 04) i Gelsenkirchen, Universitetet i Bochum och Arcelor Mittals koksverk. Guiden hyste dock

farhågor för utvecklingen i Essen och Bochum, som inte sågs lika positiva som för Köln och Düsseldorf. På flera håll syntes stora kullar med rester från kolbrytningen, allt inbäddat i en lummig grönska. Det krävdes mycket fantasi för att föreställa sig hur det möjligen såg ut under pågående drift med avsevärda utsläpp av svavel från industrin i området. Naturen har uppenbarligen en stark förmåga att återhämta sig efter relativt kraftig påverkan.

Lunch intogs, efter en del klättrande i trappor, i en del av de anpassade industrilokalerna. Maten med lokal touch bestod av fläskkarré, kokt blomkål, purjosallad samt ananas med vaniljfromage. Ölen serverades i förvånansvärt små glas som skapade en del förtret i församlingen. Så småningom kom även kaffe med varm mjölk. Trots dessa aber höjdes stämningen på sedvanligt sätt med gott humör och glättiga visor.

Utsikt från taket i Zollverein

Vi transporterades runt i området i detta fordon

Landschaftspark Duisburg-Nord

Text: Elisabeth Torsner

Foto: Anders Wallquist

Sist på fredagen kom vi till Landschaftspark Duisburg-Nord Industrial Park, en del av Emscher Park, ett gigantiskt projekt att omvandla traktens nedlagda stålindustrier till något betydligt grönare. Duisburg-Nord anses vara en av de tio bästa landskapsparkerna i världen. Parken är gratis och det finns 14 entréer i alla väderstreck.

Vi möttes av Christoph Willner som på utmärkt engelska berättade och guidade oss runt. Hyttan byggdes 1901-11 som Aug Thyssen Meidericherwerke, med fem masugnar, som sände sitt tackjärn till andra stålverk i närområdet. Allt lades ned 1985.

Delstaten Nordrhein-Westfalen köpte området för 1DM + 1,80 DM i avgifter. En arkitektävling på temat "Traces of industry in nature" vanns av Latz & Partners från Bayern.

Parken öppnade 1994 och är numera ett grönområde med industriella lämningar. Det är ömsom vackert, ömsom mindre vackert med gamla rostiga industrimiljöer.

Vi passerade en utomhusbiograf med rullande tak, inrymd i gamla Hytta No 1. Vid bra väder sitter 2/3 av publiken utomhus och 1/3 inomhus. Den är belägen vid Piazza Metallica, täckt med fyrkantiga gjutna metallplåtar istället för gatsten.

Industrianläggningen i den grönskande parken

Vi såg också gascisternen med 47 m diameter, som numera är Dykcentrum för sportdykare. I botten av cisternen på 13 m djup finns en nedkörd bil, ett störtat flygplan och diverse annan skrot och grus man kan finna nedanför en kajkant. Plus många fiskar i plast. Det har blivit synnerligen populärt, också för utbildning av brandkår och polis.

Väggarna i de gamla materialfickorna används för alpin klättring.

Höjdpunkten blev Masugn No 5, som en gång tappades var 2.5 timme och som mest producerade 5600 ton/dygn. Från masugnskransen, belägen ett oräkneligt antal trappsteg upp till 55 m över marken, hade vi en fantastisk utsikt över hela det böljande,

träddbevuxna området. Långt bort vid nordvästra horisonten syntes faktiskt en masugnsflamma, till en hytta numera ägd av ThyssenKrupp. Utrustad med O₂-lansar producerar den dubbelt så mycket, eller 11-12 000 ton/dygn.

Strax hitom skymtade IKEAs typiska blå-gula varuhus, här byggt på slagghögarna till en annan masugn. (Försiktigt, slagghögarna är endast förseglade, inte sanerade).

Efter en lång, intressant dag avslutade vi med middag i Düsseldorf. Medan vi åt middag kom maj månads första och enda regn och det regnade med besked. När vi promenerade tillbaka till hotellet hade det slutat, men gatorna blänkte i nattmörkret.

Kölnerdomen samt Gross St. Martin. Gross St. Martin grundades av Benediktinerorden i slutet av 1100-talet. Det väldiga tornet dominerar Fischmarkt. Romarna byggde en idrottsarena samt en simbassäng och rester av detta syns i kryptan.

Båtresa på Rhen och Köln

Text: Gunnel Wallquist
Foto: Anders och Gunnel Wallquist

Dagens höjdpunkter var bussresa till Köln samt att på kvällen besöka ett bryggeri i Düsseldorf.

När vi kom fram till Köln möttes vi av en trevlig ung man som guidade oss genom de centrala delarna av staden. Vi åkte genom ett virrvarr av

tunnlar till andra sidan av Rhen och där kunde vi på håll se bland annat den magnifika domen.

Guiden berättade att Köln fått sitt namn från Agrippina d.y. Hon föddes AD 15 och var dotter till Germanicus och den Romerska kejsaren Claudius hustru. Agrippina övertalade Clau-

Lunch på sightseeingbåten på Rhen.

dius att upphöja hennes födelseort till Colonia Claudia Ara Agrippinensium. Colonia fick status som stad under romersk lag. Invånarantalet då var ca 30.000. Colonia blev administrativ stad av Germania Inferior. Man byggde en stark stadsmur, 8 meter hög och 2,5 meter bred. De rester vi fick se är från 3:dje seklet AD.

Lunchen avåts på en sightseeingbåt som gick en bit uppför och nedför Rhen och visade oss Köln från vattensidan. När vi kom iland väntade ytterligare en guide för att visa oss stadens centrala delar samt Kölnerdomen.

En intressant historia, för oss damer i varje fall, är hur stadens Eau de Cologne fått sitt namn, 4711. Det

härstammar från då Napoleon intagit i staden och det inte var någon ordning på var folk bodde eller fanns. Man räknade då in alla hus och just det hus där man gjorde parfym var nummer 4711. 1803 köpte Wilhelm Mühlens licenser för parfym av en familj Farina i Italien. År 1835 ogiltigförklarades denna affär eftersom det inte var parfymfamiljen Farina man köpt licens av. Mühlens son köpte sedan rättigheterna, av de han trodde var rätt parfymfamilj. Det visade sig vara fel familj Farina och man förbjöd 1881 detta namn att användas. Det var då man bestämde sig för att byta namn och tog då till fastighetsnumreringen för det hus där man hade parfymfabriken.

Kölnerdomen, i gotisk stil, började byggas 15 augusti 1248 och man fortsatte gradvis fram till 1520. Därefter stod byggnationen stilla fram till 1842, då man satte fart och blev klar 1880 efter 632 år! Taket är ett vackert trätak.

Under andra världskriget tog man bort fönster för att skydda dem. Mosaik på golvet, längst fram i katedralen, är från Villeroy & Boch. Dagligen besöker ca 25.000 personer denna dom. Kölns skyddshelgon är Heliga Tre Konungar.

Bussen gick tillbaka till Düsseldorf och tog oss till Altstadt där vi vandrade ner till bryggeriet och restauranten "Zum Schlüssel Brauerei:"

"Ess was gar ist-----Trink was klar ist---Sag was war ist". Detta finns att läsa på utsidan av bryggeriet, sedan 1859 husbryggeri. Namnet "Till Nyckeln" kommer från att man brukade förvara nycklarna till stadsporten i ett hus intill.

Ölet är gjort på gammaldags vis. Till en brygd går det åt 800 kg malt och 12 kg rostad malt. Ljusa och mörka korn krossas innan de blandas med vatten. En speciell temperatur behövs för att lösa upp kornen. Under denna temperaturprocess bryts enzymerna i malten och blir till socker. I ett rent kar separeras igen det fasta och det flytande. Vörten av malt-vattenblandningen läggs in i en vattenkokare och kokas i vörtpannan med humle. Vörten kokas av olika skäl: att

"Ess war gar ist - Trink was klar ist- Sag was war ist" fanns att läsa på bryggeriet Zum Schlüssel Brauerei.

sterilisera vörten, att avskilja proteiner och humle (tanninerna) och att omvandla och upplösa de beska substanserna från humlet. Genom att förånga en viss mängd vatten blir vörten också anpassad till önskad kryddhalt. För "Schlüssel Alt" är den normala halten 12,5%. Och det är utmärkt bra! Efter kokande i whirlpool separeras det grumliga från vörten, vilken senare kyls ner till 16 grader. Detta är också temperaturen vid vilken, efter tillförsel av jäst, jäsningsen börjar. Efter ca 3-4 dagars jästid pumpas ölet in i en stor källare för att mogna. Detta tar ca 20 dagar vid nära 2 grader C, tills det slutligen

är redo att avnjutas. Under denna tid bildas i ölet den speciella aromen och kolsyran som ger ölet sin speciella smak.

Efter mognad filtreras ölet och fylls sedan på fat eller flaskor. Ölet de själva säljer fylls på i trätunnor på 5,10,15 liter upp till högst 100 liter. Tunnorna förvaras i kylda rum, ca 4 grader. Detta för att man alltid skall få sitt öl i rätt temperatur. Under t.ex, en karneval kan en 100 liters tunna tömmas på 10 minuter. Det öl som säljs på flaskor transporteras med tankbil till ett annat företag för påfyllning.

Wortkoker

Ölet fylls på tunnor om upp till 100 liter

Kvällen avslutades med en liten magborstare, ett glas Pillekitsch. Den såldes från en lucka i väggen till Killepitsch-affären.

Visor skapade och framförda under Stora resan 2016

Tillfällighetsvisa till researran-
gör ordf. em. Ulrika Tilliander
vid middag på Hausbrauerei
Schlüssel i Altstadt Düsseldorf

Av: Tomas From
Melodi: Lambert Walk

Tack Ulrika för ditt slit.
SBF i Ruhrgebiet.
I packat resprogram
leden travar fram. Tjo!

Ner i gruvan, uppå ställ.
Många trappsteg innan kväll.
Sen så är man slut,
men då ska alla ut. Tjo!

Prova öl i Alterstadt,
gör humöret åter glatt.
En väldigt trevlig sväng,
tycker hela vårt gäng. Tjo!

Tillfällighetsvisa till personalen
på bryggeri Schlüssel, med
servitör Nico i spetsen.

Av: Tomas From
Melodi: Wien, Wien...

Bier, bier nur du allein
gibt mir gefühl
wie im Himmel sein.
Dann will ich bleibe im Schlüs-
sel Hof.

Tanzen und singen mit Stimme
gross.
Bier, bier nur du allein
gibt mir gefühl wie im Him-
mel sein.

Nico, gib mir noch ein Glas Bier
vom Fass.
Mein Bier, mein Bier, mein Bier.

Valsaffärer med Algeriet

Mats Levin

Min första affärsresa för ÅKERS gjorde jag hösten 1982 tillsammans med min dåvarande chef Sven Eklund. Det var mitt första besök till ett arabland och det skulle bli många fler till just den typen av länder. Platsen där det statliga och integrerade verket Sider ligger är utanför staden Annaba, i nordöstra Algeriet nära gränsen till Tunisien.

Vad visste jag då om Algeriet inför mitt första besök? Jo, att det var ett oljerikt land, att landet blev självständigt 1962 efter åtta års befrielsekrig mot Frankrike, att språket var franska samt att Algeriet vid fotbolls-VM 1982 vunnit över Västtyskland med 2-0. Min kunskap om det sistnämnda var det algerierna uppskattade mest.

Flygplatsen i Annaba ligger någon mil från staden och det hängde massor av taxichaufförer där, som hellre körde utländska besökare, förmodligen till ett högre pris, än den inhemska befolkningen.

Efter några besök i Annaba använde jag samma chaufför. Jag lärde mig snart hur prisnivån på taxi fungerade. Om du var okänd för föraren var priset högt. Var du känd av chauffören så förväntades man känna till

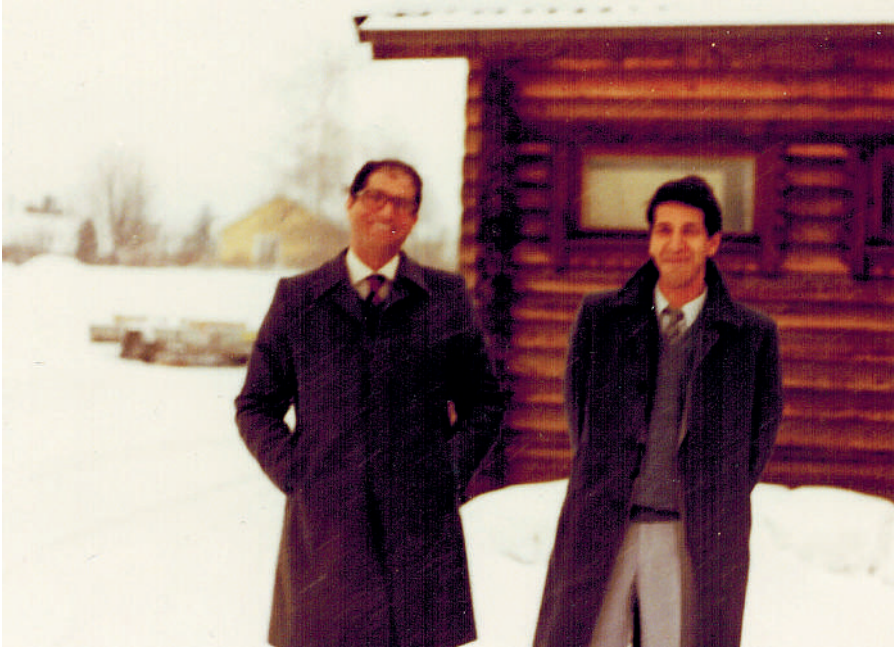
hans familjs svåra ekonomi, så då var priset också högt.

Jag bodde alltid på samma hotell, Plaza, i Annaba. För att ta sig till verket någon mil från centrum var det nödvändigt att åka taxi. Samma mängd förare stod och väntade utanför hotellet som vid flygplatsen. Föraren ville alltid stanna utanför verket medan kundbesöket ägde rum. Säkert mer lönsamt för dem än att köra den inhemska befolkningen.

Att ta sig till inköpsavdelningen var en särskild procedur. Först stod man i kö i porten och portvakten ringde till inköp, som i bästa fall svarade, och beställde en bil. Bilen kom vid någon obestämd tid och hämtade mig och jag avlämnades i väntrummet till inköp. Därefter ny kontakt med inköp och så småningom kom någon för ett möte. Jag gjorde så småningom en tidsstudie hur lång tid processen tog och det handlade om 1,5 – 2 timmar.

På inköpsavdelningen träffade jag regelbundet Madame Boumedienne. Hon var verkligen en affärsmissig kvinna och mycket bra och reko att ha att göra med.

Efter besöket hos Sider 1982 kom det årligen regelbundna order på

1985. M. Chayeb och M. Boachman från Sider i ett snörikt Åker.

valsar till bredbandverket och profilverket. Ordernas storlek var relativt begränsade och låg på omkring 1 million SEK. Jag kommer speciellt ihåg händelser från två år.

1985

Sider kom in med en begäran till ÅKERS, att få komma och titta på valstillverkningen samt besöka valsverk som använde valsar tillverkade i Åkers Styckebruk. En sådan begäran ställer man sig alltid välvillig till. Från Sider kom M Chayeb, chef för deras bredbandverk, och hans kollega M Boachman.

Första kundbesöket gjorde vi tillsammans till bredbandverket i SSAB Borlänge. Där sköttes guidningen av Lars Hansson med all information om längden av valskampanjer, slipning mm. Lars uttryckte sin glädje att få tala franska, eftersom tyska var det vanliga språket med tanke på att så mycket utrustning i verket kom från Tyskland.

Det var en torsdag och då serverades ärtsoppa med fläsk. Eftersom våra besökare var muslimer åt de inte fläsk, men SSAB ordnade med annan mat till gästerna.

Efter besöket hos SSAB åkte vi till Rautaruukki i Finland och vi besökte också bredbandverket till vilket ÅKERS levererade valsar.

Från det besöket kommer jag väl ihåg det besök algerierna och jag gjorde på en restaurang på kvällen, där det var dans. Mina gäster blev snabbt uppbyggda av de finska flickorna.

Varje gång jag träffade M Chayeb och M Boachman i Algeriet vid mina kommande besök brukade jag fråga dem om de berättat för sina familjer

hur trevliga de finska flickorna var. Svaret blev alltid: "Nej, nej för Guds (Allahs) skull!!" Men det var alltid lika roligt för mig att fråga dem.

1985

På hösten 1985 då jag var på hotellet i Annaba träffade jag en svensk delegation, som baserad på svenska biståndspengar, skulle göra en studie på hur produktiviteten skulle kunna förbättras hos Sider. I gruppen ingick bl a den legendariske f d Domnarvschefen (från 1967) Sture Svensson och

1987 i valsverkstan hos Sider. M. Chayeb, förman, M. Levin, I. Lundborg och Mde Boumedienne.

Erik Johansson f d SSAB i Luleå.

Jag frågade då Sture S, som jag kände från min egen tid på Domnarvet, hur arbetet skulle gå till.

Han berättade att han sagt till Siders platschef M Mesmoudi, att nu ska du slå igen ditt kontor i två dagar, så ska du och jag gå ut i verken, så du får en uppfattning om vad som händer där, eller kanske inte händer. Normalt brukar massor av folk dagligen sitta i timal i väntrummet utanför platschefen för att få prata med honom.

Sture S berättade vidare att man inte kan säga att, så här få människor behöver du i respektive verk för att köra dem. I stället fick man presentera det så här: För svenska förhållanden skulle bemanningen se ut så här.

1987

I januari det året blev ÅKERS VD Ingvar Lundborg och jag kallade till Sider en dag, där det också angavs att vi skulle träffa dem precis ett visst klockslag. Ett mycket ovanligt uttryck i arabvärlden. På något sätt ville de känna oss på pulsen inför framtida möjliga affärer. Ingvar ville ge platschefen M Mesmoudi en utsökt flaska konjak. Det uppfattade Mde Boumedienne direkt och vi gick till platschefens väntrum, där det som vanligt satt minst tio väntande personer. Men Mde Boumedienne ordnade så vi fick en gräddfil och kom in först

Hos inköp. Okänd, Mde Boumedienne, Mlle Zani. Bilden beskuren.

och kunde byta några ord med platschefen och lämna över flaskan

Vid besöket ovan sa Mde B att "du Monsieur Levin kommer bara hit till oss när det gäller förhandlingar om order. Sider vill också ha teknisk service."

Eftersom män alltid lyssnar på vad kvinnor säger och gör exakt som de vill, tog jag fasta på vad hon sa och två månader senare åkte Sven Erik Ström och jag från vårt företag till Sider. Detaljerade diskussioner ägde rum med teknikerna i bredbandverket och stångstålsverket, där vi gav råd och erfarenhet från framförallt ÅKERS skandinaviska kunder. Det uppskattades mycket.

Vid detta besök pratade jag med en medarbetare till M Chayeb (chef bredbandverket), och föreslog att han skulle komma och titta på valstillverkningen, precis som hans chef

gjort.

Samtalet flöt så här. Mats: "Jag tycker du ska komma till Sverige."

Svar: "Jag är muslim." Mats: "Ja, det är väl inget hinder." Svar: "Jag dricker ingen sprit." Mats: "Det behöver du inte göra." Svar: "Men det är ju så kallt i ert land, så man måste ju dricka sprit för att hålla sig varm." Så gick verkligen samtalet!

I Sverige brukar vi ha semester i juli och det hade även jag. Efter mycket letande lyckades en av mina kollegor på kontoret få tag i mig då. Det fanns inga mobiltelefoner på den tiden. Jag befann mig i stålstaden Luleå. Ett telex från Algeriet meddelade att jag skulle vara där den 20 juli för att underteckna ett kontrakt.

Ja, det var bara att lämna min fru Kerstin och vår dotter Anna i det då mycket varma Luleå och åka till Algeriet med ungefär samma temperatur.

Underskriften av kontraktet var bara en formalitet och resultatet blev en order på 62 bredbandvalsar och 416 valsar till stång- och trådverket. Det var en mycket nöjd Mats Levin som åkte hem, eftersom också marginalen på ordern var god. Algerierna lovade att de snabbt skulle signera ordern och skicka den till Sverige. Vad innebar då snabbt? I det här fallet 5

månader!!

Valsarna levererades sedan under en tvåårsperiod t o m 1989.

1990-talet

Under början av det årtiondet hände stora och allvarliga saker inom Algeriet. I en första valomgång hade det islamistiska partiet stora framgångar. Sedan skulle det bli en andra valomgång. Den ställdes dock in av den sittande regeringen av rädsla för att det skulle bli ett islamistiskt styre. Denna åtgärd ledde till uppror och ett förhållande, som liknade ett inbördeskrig. Enligt uppgifter som jag inte kan bekräfta skulle cirka 100.000 människor fått sätta livet till på grund av oroligheterna. Man kan ju som utomstående tycka att Algeriet fått lida så det räckte med det åtta år långa befrielsekriget mot Frankrike som tog slut 30 år tidigare.

Utanför huvudstaden Alger ligger en stad med namnet Blida, som hade ett nytt verk för tillverkning av profiler. Dit var jag endast en gång, sedan avstod jag. Varför då? Jo, den platsen visade sig vara en riktig terrorishärd.

Under tiden 1982-1993 besökte jag Algeriet 28 gånger och jag var nöjd med utfallet av alla dessa besök.

Sedan kom mina resor att gå till andra intressanta muslimska länder.

www.bergsmannaforeningen.se

The northernmost University of Technology in Scandinavia
World-class research and education

Areas of Excellence in Research and Innovation

Future Mining

Luleå University of Technology is Sweden's centre for research and education which focuses on mining, and the clearly stated ambition is to be an internationally strong centre of excellence. The research covers the whole spectrum, from prospecting via mining and processing to metallurgy and environmental issues as well as research on occupational health and safety, the commodity economy and the societal aspects of extraction and processing.

Contact

Pär Weihed, Scientific Director

par.weihed@ltu.se
0920-49 13 71

Jenny Greberg, Deputy Scientific Director

jenny.greberg@ltu.se
0920-49 28 40

Sabine Mayer, Project Manager

sabine.mayer@ltu.se
0920-49 24 28

www.ltu.se | www.bergsskolan.se

LULEÅ
UNIVERSITY
OF TECHNOLOGY

Härvarande

Eva-Maria Arvidsson

Jag har rest genom landet till Uppsala för att fira vår äldste sons 20-årsdag. Det har också varit en resa genom tid. Övernattar i Götene där jag växte upp, bara ett stenkast från där Sivan och jag hade fest när jag fyllde 20. Den festen var galen och än värre blev det några år senare när vi firade i Vätzlösa bygdegård. Tack och lov att det gick bra när Sivan på väg till kalaset körde av vägen med hela baren i kofferten.

I skrivandets stund sitter jag i brorsans kök och tittar på det hus där Tina bodde. Tina och jag hängde i stallet men tappade kontakten under livets vindlingar, en kontakt som återupptogs när jag insåg att Tinas exman och deras gemensamma dotter fanns bland de nya Falkenbergsvännerna. Tina driver nu för tiden Pungpinans Vårdshus vid Skogskyrkogården i Farsta, som för övrigt inte ligger alls så långt ifrån där Sivan bor. Så kan det gå!

Nu sitter jag här i brorsans kök och minnena är så tydliga att jag känner doften av stall, hör nöjda hästar tugga hö och känner smaken av en av de otaliga varma korvar som var stapelfödan vid helgernas hästtävlingar.

Det måste väl vara höjden av mindlessnes (att vara fullständigt därvarande), till skillnad från mindfulness (i betydelsen att vara fullständigt härvarande). Men mitt "mind" är trots allt fullt av detta och mitt hjärta. För det är verkligen med kärlek jag upplever detta "då" i nuet.

I nuet i min närhet där jag sitter, eftersom jag just befinner mig där jag växte upp, finns många av dem som varit med på den resa som gjort mig till den jag är i dag. Jag inser, att det inte kommer finnas tid att träffas eftersom jag planerat dåligt.

I planen i den hektiska vardagen fanns bara att ta oss till sonens födelsedag och tillbaka för att ta hand om det urrivna kökets vattenskada och den envetna råtta som inte vill fastna i Anticimex fällor. Insikten om att dessa världsliga saker kommer lösa sig oavsett om jag kommer hem någon dag senare, men att jag planerat bort möjligheten till de mänskliga mötena gör mig lite sorgsen.

Häromdagen på jobbet läste jag ett anbudsunderlag kopplat till stålindustrin - och kände lukten av varmt stål. I Uppsala gick vi in i en skobutik som hade pallkragar som väggbeklädnad.

På några av pallkragarna stod det OVAKO och jag kunde känna tyngden i handen av en kapad ring som vi levererade i sådana lådor. I båda fallen var jag fullständigt härvarande i stunden och därvarande i minnet med alla mina sinnen. Snacka om split vision – eller kanske särvarande?

I alla minnen som dyker upp så finns också en framåtriktning. Det jag upplevt och lärt mig ger mersmak att lära mer och att tillämpa kunskapen till fantastiska nya lösningar. Att träffa gamla och nya vänner som med sin egen och vår gemensamma historia gör livet rikt och färgsprakande, hisnande varmt och ibland färgad av skräckblandad förtjusning. Att vilja vara både här och nu, då och där, och samtidigt i framtiden där alla erfarenheter och kontakter kan mötas igen för nya fantastiska erfarenheter, lösningar, skratt och tårar är nog min person i ett nötskal. Det är många gånger energislukande men det måste väl finnas ett sätt att även vila i detta – kan vi kalla det "mindflexness" – i betydelsen att låta alla sinnen flyta omkring i ett livgivande bad av kreativitet?

I en sådan mindflexnessinspirerad lösningsorienterad diskussion kring hur vi på billigaste sätt skulle ta oss till pråmen i Tyskland för att till lägsta pris köpa den öl som egentligen producerades på hemorten drabbades vi av insikten; Varför inte fylla grannens pool med internationellt vatten via

pipeline (vi bor bredvid havet), och fylla en öltank placerad på en pråm flytande i nämnda pool via pipeline från bryggeriet (några meter längre bort)? Tillsätt vänner och mat och succén är given! Ifrågasätts internationaliteten hänvisas till att vi är vid Pålen (Poolen).

Snart startar en ny arbetsvecka, förhoppningsvis fylld av mindflexande och nya lösningar på alla arbetsuppgifter. På fredag är det J-dagen, då den nybryggda julölen körs med elst bryggarhästar från bryggeriet till stadens krogar. Ingen pipeline i sikte men dock en trevlig kväll i vännerns lag. Ölen lär smaka utsökt, vinden kommer vina runt knuten, kylan bita den som sticker ut näsan - och jag kommer vara glad att varken vara i Poolen eller i Pålen utan just där och då och njuta av stunden.

Skål govänner!

Mimmi

Alternativ recension av period ett (eller *A Nightmare before Christmas*)

Gorillan Josefin

Hardox ligger öde, precis som sig bör, innan de morgonpigga galningarna börjar droppa in, de som varit uppe i ottan. Utomhus är det mörkt och tyst. Det enda ljud som hörs är ett avlägset tick-tack från klockan över pantpåsen...

Men så plötsligt är det någon som tänder lyset på maximal styrka. En tapper tvåan ser sig omkring i den tomma lokalen med bister uppsyn och undrar vem som har släckt ned så här tidigt. Mörkret utomhus är morgonmörker och inte kvällsmörker, men det vet inte tvåan om. De oändligt långa dagarna i datorsalen smälter ihop nu för tiden.

Klockan slår precis 02.37 då tvåan trycker på låsknappen, som klickar en sisådär sju gånger innan dörren protesterande åker upp, och promenerar ut i natten.

Fem timmar och trettioåtta minuter senare är tvåan på plats på campus igen (det är viktigt med akademisk kvart). Tvåan släpar sig igenom ännu en dag med föreläsningar från åtta till

fem och försöker ignorera bieffekterna från sömnbristen och smärtan i händerna efter alla hundratals sidor av febrilt nedklottrade anteckningar (som förmodligen aldrig kommer så mycket som ens sneglas på). Så fort dagens föreläsningar är slut är det dags för Hardoxmiddag och sen bär det av till datorsalen igen. Timmarna sniglar sig fram, oproduktiva och frustrerande långa och många. Yrseln är ett faktum, orsakad av ångor från

whiteboardpennor som måste bytas ut dagligen efter skakigt antecknande på tavlan i ett desperat försök att sammanfatta alla period tvås obegripliga kurser. Huvudvärken kommer av sömnbristen. Kanske även av nummen. Antagligen mest på grund av nummen.

Där sitter tvåan, dag ut och dag in, instängd i datorsalen, och tittar längtansfullt ut på alla andra glada barn som har tid att vara ute och leka. Även på de som egentligen inte har tid att vara ute och leka och kasta boll, men som är där ändå. Ibland kan det hända att dessa straffas av karma. Kommer hem med ett brutet finger eller två. Det sägs att karma är en b**ch. Därför håller sig tvåan oftast inne i datorsalen och går bara därifrån när det verkligen krisar.

Om det verkligen, verkligen krisar sig kan tvåan få låna ett blått passerkort av någon gammal och vis Bergsman som tillhör en exklusiv sekt vid namn TMV. Detta kort kan öppna dörrar (bokstavligt talat) till en hemlig korridor i B-huset, i vars ände kunskapens källa går att finna. Men om inget blått kort finns i sikte går det lika bra att maila till källan. Kunskapens källa är förvånansvärt snabb på att svara på mail. Dock är dess utbud aningen begränsat och för att finna andra typer av kunskap får man använda sig av andra metoder. Alla metoder i period ett verkar dock konvergera mot migrän. Okänt antal

av dem verkar även konvergera kätprätt åt helvete.

Då och då hörs buller och brak utifrån korridoren. Detta betyder att Pant-mannen kommer och hälsar på i datorsalen. Tvåan är alldeles för stressad för att upptäcka att Proviva-flaskorna som delas ut vid tunnelbanan har pant. Varje dag i period ett är således en fest för Pant-mannen. Ingen dag i period ett är en fest för tvåan.

Bergsingenjör SBF

Titeln Bergsingenjör har sedan länge varit ett bevis på att man har studerat och avlagt examen från de utbildningar som vi värnar om. Sedan Universitetet avskaffade Bergsingenjörstiteln och ersatte den med Civilingenjör (Master of Science - MSc) så säkrade SBF rätten till att dela ut titeln Bergsingenjör SBF.

Utdrag ur stadgan:

§ 5 Bergsingenjör SBF

Licens att använda titeln Bergsingenjör SBF kan erhållas av den som innehar examen motsvarande den tidigare bergsingenjörsexamen efter ansökan hos styrelsen. Ansökan om licens att använda titeln beviljas av styrelsen.

Parti av Stavsjö Bruk 1818. Pennteckning av Johan Gustaf Sandberg. Jernkontorets bildarkiv

Några jubileer

Yngve Axelsson

1616

- År 1616 anläggs Morgårdens bergsmanshammare i Norrbärke. Bruket fortsätter under flera decennier som ett bergsmansbruk tills det 1856 köps av Axel Westman, som bildar bolaget Morgårdshammars Actie-bolag.

rätt att gjuta kanoner och ammunition. Det bränns av ryssarna 1719, men återuppbyggs och fortsätter med tillverkningen av kanoner fram till 1859.

1716

- År 1666 får en tysk adelsman och handelsman i Nyköping, Gerdt Störning, privilegium för Stavsjö bruk i Kolmårdsskogarna. Bruket blir ett styckebruk och får alltså
- Emanuel Swedenborg anställs såsom assessor på Bergskollegium. Först 1724 erhåller han däremot lön för sin tjänst. Det är under denna tid på kollegiet han skriver sitt stora arbete "De Ferro", Om järnet, utgivet 1734.

Christopher Polhem målad av Johan Henrik Scheffel 1741.

- Christopher Polhem, den svenska mekanikens fader, blev kommerseråd och adlas av Karl XII.

1766

- Den 26 juni 1766 utfärdas en ny masmästarordning av riksdagen. I denna står bland annat att masugnar och tackjärnsblåsningar ska skötas "icke blott såsom något hantverksarbete utan såsom en på vetenskap byggd bergsman-naövning". Det är frihetstidens genomgående idé, vetenskapens tillämpning i praktiken, som här slår igenom. (redaktörens anm: i masmästarordningen stod också att de hyttor som hade därtill tjänlig slagg måste göra slaggsten – en tidig miljölag!)

1816

- Efter att ha varit nära att misslyckas med sitt nybyggda järnverk i Essen, kommer Friedrich Krupp igång med att leverera stål i större kvantiteter. Under hans son Alfred Krupp växer företaget under 1800-talet till ett av Tysklands största.

1866

- Järn- och stålgrossistföretaget Söderberg & Haak grundas av smidesmästaren Per Olof Söderberg.

1916

- År 1916 byggdes Sveriges första gruvlave i betong vid Gustaf Adolfs-gruvan i Norberg.
- Svenska Kullagerfabriken (SKF) förvärvar Hofors bruk för att säkerställa ställeveranserna till sin kullagertillverkning.
- I Köping anläggs år 1916 ett kopparverk, som utrustas med en så kallad water-jacket-ugn och konverter.

1966

- Den sista i gång varande träkolsmasugnen i Sverige – Svartå hytta – nedblåstes den 28 oktober 1966.

Sittande i främre raden från vänster: Jörgen Krook, Staffan Almquist, Dieter Uhlman, Rune Lagneborg och Gunnar Alin. Stående i bakre raden från vänster: Jan Selin, Hans Murray, Per-Erik Amnéus, Kurt Ohlsson, Lars Vännman och Björn Dahlström. Valter Harr och Bo Nordgren saknas på fotot, då de redan avvikit innan gruppafotot togs.

B-56:orna

firade 60-årsjubileum

den 19 oktober 2016

Text och foto: Dieter Uhlman

Den minnesgode läsaren av Bergsbladet minns säkert artiklarna i julnumren 2004, 2006 och 2011, där förberedelserna inför 50-årsjubileet 2006 redovisades (2004) samt refererades vad som tilldrog sig vid 50- och 55-årsjubileerna i

de två senare numren. År 1981 firade vi 25-årsjubileum med bl.a. föredrag av professor Mats Hillert och efterföljande gasque på kärhuset. Från detta evenemang med ca 25 deltagare finns inget referat.

År 1956 utökades intaget av Bergs-

teknologer att utgöra 30 metallurger och 15 gruvkarlar. Vi fyllde nästan kvoten och var 44 förväntansfulla "nollor", som då startade vår utbildning. Under år 1956 inträffade Ungernrevolten, vilket medförde att årskursen utökades med några prominenta ungerska flyktingar, vilka hade antingen påbörjat studierna eller t.o.m. tagit examen från motsvarigheten till "Bergs" i Budapest.

Tyvär har 20 av Bergsteknologerna lämnat jordelivet under årens lopp. Bland dessa kan nämnas Tord "Tårtan" Andrén som avled i cancer i november 1993. Han var sektionens klubbmästare och Bergsspexets Verkmästare under åren 1958 -1961. Det var gyllene år, då Bergsspexet gavs som kårspex vid Lucia och dansen efteråt tråddes till välkända orkestern "Jumping Jacks" under ledning av Anders Linder och med Lill Lindfors som vokalist. Bergsmannen Tord skrev, regisserade och hade huvudrollen "Mylady" i det klassiska Bergsspexet "De fyra musketörerna", där "Athos visa" blivit en klenod, inte bara inom bergsmannakretsar och KTH, utan också vid högskolor och universitet på övriga orter i Sverige. Tord Andrén med sin fylliga och tonsäkra röst kunde ha gjort en karriär på Operan.

Vi hade också på vår årskurs Bertil Bergqvist, som före målbrottet var gossopran i Stockholms gosskör och ansågs då vara en av de bästa solister

Bertil Bergqvist, sopransolist i Stockholms gosskör, sjunger som 13-åring vid Konung Gustav V:s 90-årsdag på Slottsbacken i Stockholm.

gosskören någonsin haft.

Vid Konung Gustav V:s 90-årsdag den 16 juni 1948 var Bertil solist vid Stockholms gosskörs framträdande invid Stockholms slott, se bilden ovan. Men i och med målbrottet var sängkarriären över. Bertil var också en av aktörerna i Bergsspexet. Bertil avled i cancer i april 2004.

På vår årskurs utbildades Sveriges första kvinnliga Bergsingenjör, Birgitta Kihlstedt, gift Hässler. Hon var med vid vårt 25-årsjubileum 1981 men fick en stroke i december 1998 och har sedan dess varit alltför handikappad för att delta vid våra jubileer. Hon är bosatt i Nås i Dalarna invid Västerdalälven.

Det finns många fler namn att nämna men det får räcka för denna gång. Alla tre profiler ovan plus några profiler till i vår årskurs finns i detalj beskrivna i utgåvan år 2004 av

Bergsbladet.

Gruvkarlen Lars Vännman var den som ansvarade för arrangemangen vid vår jubileumslunch (60 år) på "bakfickan" till den italienska restauranten Trattoria Montanari, som ligger i hörnet av Karlavägen och Grev Turegatan på Östermalm i Stockholm.

Det var i samma lokal, som vi firade vårt 55-årsjubileum 2011 men då med en annan ägare och under ett annat namn, nämligen, restaurant Muntergök.

Tretton kurskamrater från Sandviken i norr till Malmö i söder samlades och det var fri sittning vid två bord i en lokal vi hade alldeles för oss själva med en trevlig betjäning. Någon presentation behövdes inte; det kändes som det var igår vi träffades senast och samtalen tog vid där vi slutade

förra gången men med kanske något modernare ämnen.

Vid jämförelse med det porträttgalleri som togs fram vid starten år 1956 är de flesta förvånansvärt lika i utseendet även om hårfärgen ändrats och håret glesnat hos några av oss. Men diskussionerna och samtalen är fortfarande på samma nivå.

Innan förrätten kom in var redan första snapsången "Ingen ordning" avverkad. Snapsångerna satt fortfarande kvar och det tycktes som restaurantens betjäning gillade våra sånger. Givetvis sjöngs "Amanda", "Skål Kamrater", "Å på Krogen", "Har ni sett en Bergsman bladig", "Hej glömm'om professoren" och många fler.

Betjäningen såg verkligen till att snapsglasen var väl fyllda hela tiden.

Fr. vänster: Bo Nordgren, Per-Erik Amnéus och Valter Harr

Varmrätt med rött vin serverades innan kaffet och en "petit four" serverades. Till detta punsch för de som ville ha, som undertecknad bjöd på. Snapsen bjöd värden Lars Vännman frikostigt på. En eftermiddag går alltför fort och i vår ålder är vi inte lika uthålliga som tidigare utan blir fortare trötta. Så efter drygt tre timmars samvaro var det dags för uppbrott i förvisningen om att vi snart skulle träffas igen. Fotona, som bifogas, kanske på ett mer illustrativt sätt visar hur trevligt vi hade.

De som var med: Gruvkarlarna Gunnar Alin, Per-Erik Amnéus, Björn Dahlström, Valter Harr, Bo Nordgren, Kurt Ohlsson och Lars Vännman. Metallurgerna Staffan Almquist, Jörgen Krook, Rune Lagneborg, Hans Murray, Jan Selin och Dieter Uhlman.

Gunnar Alin, Staffan Almquist och Rune Lagneborg

Hans Murray och Jan Selin

Dieter Uhlman, Kurt Ohlsson och Jörgen Krook

Lars-Erik Björkgren strålar medan sångledaren Mats Törnqvist i bakgrunden med bravur anför en av Bergsvisorna.

50-årsjubileum för B66 i Sandviken - Högbo

Claes Tornberg

Den 26 augusti samlades Bergsmän och Hyttor i Sandviken för fest. Det var dags för årskurs 1966 att fira sitt 50-årsjubileum. 90 deltagare hade hörsammat den 5 man starka festkommitténs inbjudan.

Festligheterna inleddes med ett uppskattat besök på Sandvik med samling i Coromants moderna demo-center. Jubilarerna med partners fick inledningsvis en intressant presentation av Sandviks nya strategi av koncernchefen Björn Rosengren.

Hans presentation av den nya organisationen med 3 affärsområden

med sina 27 självständiga produktenheter ingöt hopp om en lovande framtid för företaget vilket glädde inte minst de 14 före detta "Sandvikarna" bland jubilarerna.

Vi blev sedan gruppvis lotsade till stationer där olika delar av Sandviks spetsteknologier förevisades på ett mycket professionellt och även för de medföljande damerna intressant sätt. Bland annat förevisades en bränslecellsbil. Några deltagare började säkert fundera på att byta till en sådan efter demonstrationen i centret. Sandvik ser en stor potential för sitt mate-

rial i bränsleceller.

Ett mycket uppskattat besök. Tack Sandvik!

De 90 jubilarerna begav sig därefter ut till Högbo Bruk för kvällens festmiddag.

Samma dag pågick där inspelning av ett avsnitt av "Antikrundan". Ett lite kuriöst sammanträffande! Vi lyckades dock samtliga undvika granskning av antikexperterna och kunde lättade infinna oss till den bubblande fördrinken.

Damerna fick nu söka sin bordskavaljer med hjälp av katalogbilderna från 1966. Gissa om det gav upphov till syrliga kommentarer om svunna tiders charmigare anleten. Exempel på oigenkännlighet förekom. Många kände dock igen varandra trots all exteriör förändring (inombords känner vi oss ju fortfarande unga). Vi har ju mötts vid både 40- och 45-årsjubileerna.

Som framgår av bilderna var stäm-

T.v. Samling vid fördrinken. T.h. Bengt Kvarnbäck och Petter Oscarsson framför spexduetten "Fläcken" (tyvärr är bilden något suddig).

ningen vid middagen som vanligt hög, vilken den ju alltid blir när Bergsmän/Hyttor samlas och får sjunga sina sånger.

Högbos kökskonst visade sin omvittnade kvalitet och vi njöt av Högbo silltallrik, helstekt oxfilé, jordgubbspannacotta m m och naturligtvis de drycker som hör därtill. Däribland bergsmansvinet YMER från Sydafrika.

De efterföljande kommentarerna vid Högbo Bruks förträffliga frukost morgonen därpå tydde på en lyckad fest.

Några exempel:

- Vad vackert ni Bergsmän sjunger!
- Mörare oxfilé har jag aldrig ätit!
- Vilket gott vin!
- Blev det inte lite för många snapsar för dig!
- Tänk att du fortfarande kan dansa så bra!

Hoppas vi får en lika trevlig fest när vi träffas om 5 år igen!

Dags för prisutdelning efter middagen. Deltagarna uppmanas att bidra med en vinflaska till prisbordet. Därav den ansefliga samlingen i förgrunden! Vinnaren fick tre flaskor.

□rskursgolf för B66

Claes Tornberg

Vårt numera traditionella golfmästerskap för årskursens metallurger och gruvkarlar spelades i år den 25 augusti på Gävle GK's Avan-bana. Det var den 5:e gången som mästerskapet, med vanligtvis 12-14 spelare,

gick av stapeln. Vi brukar förlägga vår tävling till torsdagen före SBF's Bergsmannagolf för att "slå två tävlingar i en smäll" vilket är praktiskt för långväga golfare. Två av våra kämpar reser hit från USA! I år blev det emellertid lite annorlunda efter-

som vi hade vårt stora 50-årsjubileum. Med anledning av detta spelades även en tävling för medföljande till jubileet i Sandviken dagen därpå.

I topp kom Lars Lindblom och Peter van Drumpt som båda slutade på 70 slag netto. Segern gick till Lars på lägre handicap.

Övriga deltagare var Robert Robertson, Elisabeth Stanley, Per Wyholt, Göran Gemmel, Claes Tornberg, Rune Andersson, Anders Sjödén, Magnus Waller och Claes-Göran Nilsson.

I den parallella tävlingen för de

medföljande damerna vann Charlotte Lindblom. Det blev således storslam för familjen Lindblom! Hennes medtävlare var Karin van Drumpt, Wanja Gemmel, Helena Sand, Agneta Wyholt och Agneta Waller.

Dagen avslutades med gemensam buffé-middag och prisutdelning på Gävle GK.

Nästa år spelar vi torsdagen före Bergsmannagolfen igen och hoppas då få se även några av de B66-golfare som inte kunde vara med i år.

Historia i korthet

1747 Jernkontoret bildas

1819 Falu Bergsskola grundas. N. G. Sefström är förste professorn.

1827 Teknologiska Institutet, TI, startar.

1830 Jernkontoret grundar Bergsskolan i Filipstad.

1861 Svenska Teknologföreningen, STF, bildas ur kamratföreningen vid TI. Det dröjer till 1888 innan fackavdelningen för Kemi och Bergs, KB, bildas.

1869 Falu Bergsskolas undervisning överföres till Teknologiska institutet, i Stockholm.

1877 TI byter namn till Kungliga Tekniska Högskolan, KTH.

1941 YBF bildas.

1955 YBF antager nya stadgar och ändrar namn till SBF.

1959 Bergsdelen av STF införlivas med SBF.

1964 Föreningen bildar ett kansli.

1972 De första teknologerna börjar på Geoteknologi vid Tekniska Högskolan i Luleå.

1996 SBF erhåller mönsterskydd för titeln "Bergsingenjör SBF"

1997 Högskolan blir Luleå Tekniska universitet (LTU).

LKAB:s historia
hänger ihop med
Malmfältens och
hela Sveriges historia.

Utvecklingen av företaget och
samhällena har gått hand i hand.

Boken om LKAB är en berättelse om
välfärdsbygge i både medgång och motgång.

**Den finns att beställa
hos din lokala bokhandel.**

1890
|
2015

Även de riktigt erfarna Bergsmannagolfarna Martin Mueller och Viktor Hellberg behöver träna på att träffa bollen.

Bergsmannagolfen 2016 på Orresta GK

Årets Bergsmannagolf gick av stapeln på Orresta GK, en bana som kan stoltsera med golfhål som sträcker sig över två landskap och vackra vyer utmed Sagån. Banan var i utmärkt skick och gav en varierande utmaning de första respektive de sista nio hålen.

En skara Bergsmannagolfare samlades redan på fredagskvällen hemma hos SBF's ordförande Elisabeth Tors-

ner. Elisabeth hade tagit det mycket uppskattade initiativet att bjuda hem alla Bergsmannagolfare på middag i deras förnämliga gård några kilometer från Orresta GK. Snålblåsten gjorde att det blev ingen grillning i trädgården för alla de som samlade voro. Trots det stora antalet som anammat inbjudan var det inga problem att få plats i deras varsamt renoverade hus. Ett stort tack till Elisabeth

Fjolårsvinnaren i allmänna klassen, Karin van Drumpt, bär med stolthet de traditionstygda golfbyxorna.

och Lars för den underbara middagen!

Med fjolårets Bergsmannagolf i blött minne var det många Bergsman som hade bett till vädergudarna att i år åtminstone slippa bli blöta på utsidan. Blötan på insidan fick som vanligt vänta till den avslutande middagen. Det visade sig att vi skulle bli bönhörda även fast dagens första startande blev uppskrämda med lite fuktigt väder till en början. Även de sist inkommande paren fick känna på en liten åskknall och kortvarig nederbörd som fick en del att göra sig bekväma att fälla upp de ståtliga golfparaplyerna. Detta till trots så njöt de flesta av dagen men tyvärr kanske

inte lika mycket av spelet.

Årets stora golfhändelse samlade 44 tävlande och 43 till efterföljande middag. En riktigt positiv utveckling och framför allt kul att konstatera att ett flertal yngre förmågor anslutit till denna prestigefyllda tävling.

Thomas Carlström tog hem allmänna klassen med 40 p. I klassen för herrar seniorer gjorde Lennart Öhn-

Stilstudie när Björn Lyckström tar i för allt vad tygen håller.

En lycklig Thomas Carlström efter att ha erövrat vinnarbägaren och de tjusiga golfbyxorna.

feldt come back och knep första platsen med 78 slag. Damer seniorer vanns av Maria Mueller i tuff konkurrens och i Old girls-klassen gick Anette Selberg segrande ur striden.

I övriga herrklasser tog Ulf Öhnfeldt hem segern i Old boys, Göran Gemmel i veteranklassen och Eje Larsson i klassen för seniora veteraner. I lagtävlingen lyckades Olles drängar med Christian Jepsson och Nils Edlund ta hem segern med 69 p.

Före middagen vidtog sedvanlig prisutdelning med många uppskattade priser.

När det kom till specialpriserna visade det sig att Huttasken kommit på villovägar vilket gjorde att Huttaskens vänner senare fick lösa sina törstbegär i baren istället.

Middagen blev en lyckad tillställning när det gäller mat, dryck och mången sång. Nytt grepp för året var att var och en fick ett antal dryckes-

biljetter att disponeras efter egna önskemål. Alla verkade nöjda över att få bestämma själva över rusintaget.

Ännu en lyckad Bergsmannagolf.
Vi ses 2017 på Friiberghs GK.

*Golfråd Björn Mogard
vid tangenterna*

Resultat

Allmän klass Thomas Carlström 40 p	
Damer Seniorer Maria Mueller	<i>Brutto</i> 92
Oldgirls Annette Selberg	102
Herrar Seniorer Lennart Öhnfeldt	78
Oldboys Ulf Öhnfeldt	95
Veteraner Göran Gemmel	87
Seniora Veteraner Eje Larsson	90
Lagtävling <i>Olles Drängar</i>	
Christian Jepsson	
Nils Edlund. 69 p	
Special	
Längsta drive	
Yvonne Leberberg	
Otto Reuterdaahl	
Närmast Hål Magnus Persson Avst: 2,01 m	
Fiollådan Håkan Kelvesjö	
Huttasken Kristina Mogard	
Bergsmansyxan Anders Tollsten	

Äntligen, tyckte en sprudlande glad Håkan Kelvesjö, när fiollådan var säkrad.

□rets aktiviteter

Birgitta Lindblad

Under året har i genomsnitt två i Stockholm är det bara i Polar- och evenemang ägt rum varje månad i Värmlandskretsen som det varit med undantag för juni-juli. Förutom aktiviteter.

- 16 januari** Skiftesgasque
- 6 februari** La Bohème
- 7 mars** Polarkretsen: Luleå Hamnkontor
- 12 mars** Carnegiebryggeriet
- 4 april** Polarkretsen: LKAB
- 15 april** Vad gör en landshövding - klipper band eller?
- 26 april** Värmlandskretsen och VBF besökte Suzuki Garphyttan
- 21 maj** Värmlandskretsen: Bergsmannahelg i Karlstad
- 26-29 maj** Tysklandsresan
- 21 augusti** KNAT - Middag för årets nollor på KTH
- 27 augusti** Bergsvaganza, Sala Silvergruva
- 3 september** Bergsgolfen på Orresta GK
- 17 september** Tegelhistoria och modern tillverkning i Mälardalen
- 30 september** Årsmöte i Västerås
- 12 oktober** Värmlandskretsen: Hällefors
- 20 oktober** Polarkretsen: Länsstyrelsen i Norrbotten
- 28 oktober** Mordet på Långshyttan
- 25 november** "Bo och arbeta i USA"
- 19 november** Polarkretsen: Boliden Mineral AB
- 5 december** Polarkretsen: Luleå Tekniska Universitet, avd för Processmetallurgi

En glad Ulrika Tilliander tar över Bergsmansyxan som en f.d. ordförande för SBF på Skiftesgasquen. Foto: Birgitta Lindblad

Nya Medlemmar 2016

Ordinarie medlem

Shahin Akbarnejad	K12	Greger Jonsson	L06
Jenny Angseryd	K04	Pär Ljungqvist	K15
Johan Backman	Ö77	Ingemar Marklund	Ö68
Annika Borgenstam	K90	Pouyan Pirouznia	K12
Carl G Edlund	K72	Mohsen Saffari Pour	K12
Filip Fernqvist	Ö15	Ida Svensson Berglund	K10
Tanja Halsteen	K12	Lisa Tamleth	K05
Karin Hoppe Storck	K00	Johan Wiklund	Ö84
Petra Johansson	K04	Lars Östholm	K58

Teknologmedlem

Mathias Abelin	KTH	Sofia Larsson	KTH
Joel Andersson	LTU	Jacob Lilliebjörn	KTH
Lina Berglund	KTH	Annie Lundberg	KTH
Håkan Blomkvist	KTH	Jonas Ohlsson	LTU
Filip Franzén	LTU	Otto Ridemar	KTH
Marcus Gärдин	KTH	Monika Rolinska	KTH
Adam Isaksson	LTU	Jimmy Söderberg	KTH
Filip Ivarsson	KTH	Henrik Thunberg	LTU
Saga Jakobsson	KTH	Erik Tjäder	LTU
Elin Johansson	KTH		

Styrelsen för SBF 2017

Ordförande
Elisabeth Torsner

Vice ordförande
Rutger Gyllenram

Sekreterare
Fia Vikman

Skattmästare
Lars Hyllengren

2:e vice Ordförande
Pär Jönsson, KTH

2:e vice Ordförande
Cajsa Samuelsson, LTU

Redaktör
Patrik Lindelöv

Ledamot
Paola Zetterberg-Eriksson

Övrig ledamot
Peter Samuelsson

Ledamot
Nils Andersson

SBF

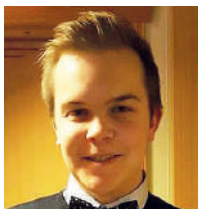
SBF samlar alla Bergsingenjörer, teknologer och andra som har ett stort intresse i branschen till en kamratförening med föredrag, aktiviteter och middagar samt där sången har en given plats.

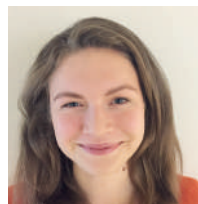
Ledamot
Robert Eriksson

KTH-representant
Jenny Rask

LTU-representant
Jonas Ohlsson

Klubbmästare
Anna Willman

Bitr klubbmästare
Gunnar Broberg

Revisor
Claes Ribbing

Revisor
Hans Gillberg

Revisorsuppleant
Gustaf Bråkenhielm

SBF

Valberedning
Ulrika Tilliander
Birgitta Lindblad
Christoffer Schmidt

Revisorsuppleant
Hans Werner

SBF:s Krets förtroendemän

Stockholmskretsen

Ordinarie: *Pontus Rydgren*
Ersättare: *Joel Gustavsson*

Östsvenska kretsen

Ordinarie: *Arne Sundström*
Ersättare: *Bo Sundelin*

Sydvästkretsen

Ordinarie: *Oskar Altzar*
Ersättare: *Erica Granberg*
och *Leif L Estrade*

Värmlandskretsen

Ordinarie: *Debbie Jørgensen Ågren*
Ersättare: *Bertil Ring*

Bergslagskretsen

Ordinarie: *Anders Wallquist*
Ersättare: *Lars Jerregård*

Polarkretsen

Ordinarie: *Agne Rustan*
Ersättare: *Christer Nordström*

Enligt stadgarna
i Svenska Bergs-
mannaföreningen
skall en
**Krets-
förtroendeman**
verka för före-
ningens syfte
inom sitt geogra-
fiska område.

Svenska BergsmannaFöreningen

Box 1721 • 111 87 Stockholm • Tel. 08-679 17 90 • Fax 08-679 17 91
E-post kansli@bergsmannaforeningen.se • www.bergsmannaforeningen.se

Protokoll fört vid årsmöte 2016 inom Svenska Bergsmannaföreningen fredagen den 30 september 2016 på ABB i Västerås.

Närvarande:

Oskar Altzar, Bo Hedberg, Gunnar Anell, Kurt Beckius, Lennart Brandt, Gustaf Bråkenhielm, Wilhelm Ekman, Lars Flink, Eric Forsberg, Lars Frenth, Tomas From, Anders Gemfors, Hans Gillberg, Lars Jerregård, Mats Jonsson, Olle Karlsson, Lars Norling, Agne Rustan, Jan-Henrik Stake, Krister Torssell, Dieter Uhlman, Anders Wallquist, Rutger Gyllenram, Elisabeth Torsner, Fia Vikman, Jonas Ohlsson, Bernhard von Oelreich, Lars Hyllengren och Lena Johansson.

§ 1 Årsmötets öppnande

Ordförande Elisabeth Torsner hälsar alla välkomna

§ 2 Val av ordförande vid årsmötet

Årsmötet väljer Elisabeth Torsner.

§ 3 Val av sekreterare vid årsmötet

Årsmötet väljer Fia Vikman.

§ 4 Val av justeringsmän vid årsmötet

Årsmötet väljer Dieter Uhlman och Bo Hedberg

§ 5 **Årsmötets behöriga utlysande**
Årsmötet befinns vara behörigt.

§ 6 **Verksamhetsberättelse (bilaga)**
Verksamhetsberättelsen för år 2015 föredrogs av ordförande. Verksamhetsberättelsen godkändes av årsmötet.

Ordförande visar föreningens åldersfördelning. Tydligt är att grupperna födda år 1940-1945 samt 1986-1990 är störst.

Mötet uppmanar styrelsen att undersöka storleken på bortfallet då studenter övergår till ordinarie betalande.

Ordförande informerar att en ny upplaga av matrikeln kommer ut i höst. Matrikeln kan komma att distribueras elektroniskt om personuppgifterna krypteras då hänsyn måste tas till PUL. Styrelsen skall snarast undersöka om tidigare sålda annonser fortfarande är aktuella.

Ordförande informerar att Julbladet även kommer ut 2016.

§ 7 Utfall 2015.

Revisionsberättelse för 2015 samt frågan om ansvarsfrihet (bilaga)

Lars Hyllengren föredrar ut-

fallet för 2015. Föreningen har ännu inte erhållit samtliga medlemsavgifter. Styrelsen skall skriva skarpt till icke betalande medlemmar.

Revisor Hans Gillberg läser upp revisionsberättelsen.

Årsmötet beslutar att bevilja SBF:s styrelse ansvarsfrihet för år 2015.

§ 8 Ekonomiskt läge 2016. Budget och årsavgift 2017 (bilaga)

Lars Hyllengren föredrar det ekonomiska läget för 2016, vilken följer utfallet för 2015.

Styrelsen har ännu inte haft någon budgetdiskussion för 2017 men görs ingen förändring kommer utfallet för kommande år bli liknande.

Årsmötet beslutar budgeten 2017 i enlighet med bilagan och att årsavgiften skall vara oförändrad dvs. 460 kr för ordinarie medlemmar respektive 50 kr för studenter.

Årsmötet beslutar att en medlem efter två betalningspåminnelser skall uteslutas ur föreningen. Förslaget måste föras till stadgarna. Informationen skall dessutom finnas skrivet på påminnelsen.

Styrelsen uppmanas återigen

att analysera storleken på bortfallet då en medlem övergår från student till ordinarie betalande.

§ 9 Val av styrelse och funktionärer för 2017

Ordförande föredrar valnämndens förslag. Christoffer Schmidt har av sagt sig vidare engagemang i styrelsen. Birgitta Lindblad har av sagt sig vidare engagemang som redaktör. Ordförande informerar att studeranderepresentanter vid KTH och LTU samt Klubbmästare och Vice klubbmästare väljs utanför föreningen.

Årsmötet väljer följande styrelse och funktionärer för 2017:

Ordförande: Elisabeth Torsner
Vice ordförande: Rutger Gyllenram
Skattmästare: Lars Hyllengren
Sekreterare: Fia Vikman
2:a vice ordförande KTH: Pär Jönsson
2:a vice ordförande LTU: Cajsa Samuelsson

Ledamot: Paola Eriksson nyval
Ledamot: Peter Samuelsson nyval
Ledamot: Nils Andersson omval
Ledamot: Robert Eriksson nyval
Redaktör: Patrik Lindlöv

Revisorer: Claes Ribbing och Hans Gillberg
Revisorssuppleanter: Gustaf Bråkenhielm och Hans Werner

Kretsförtroendemän:
 Stockholmskretsen:
 Ordinarie Pontus Rydgren.
 Ersättare Joel Gustavsson
 Östsvenska kretsen:
 Ordinarie Arne Sundström
 Ersättare Bo Sundelin
 Sydvästkretsen:
 Ordinarie Oskar Altzar.
 Ersättare Erica Granberg och Leif
 L'Estrade
 Värmlandskretsen:
 Ordinarie Debbie Jörgensen Ågren,
 Ersättare Bertil Ring
 Bergslagskretsen:
 Ordinarie Anders Wallquist
 Ersättare Lars Jerregård
 Polarkretsen:
 Ordinarie Agne Rustan
 Ersättare Christer Nordström

§ 10 Val av valnämnd

Årsmötet väljer Ulrika Tillian-
 der, Birgitta Lindblad och Chris-
 toffer Schmidt till valnämnd.
 Ulrika Tilliander skall verka som
 ordförande och sammankal-
 lande i valnämnden.

§ 11 Program för nästa verksamhetsår

Det kommande programmet
 presenteras. Bergsmannagolfen
 måste tilläggas i programmet.

§ 12 Propositioner- Tidigareläggning av Årsmötet samt Nya stadgar 2:a gången

i. Tidigareläggning av Årsmötet

Årsmötet beslutar tidigarelägga
 nästa årsmöte. Datum satt är
 28 april 2017.

ii. Nya stadgar 2:a gången
 Årsmötet godkänner stadgarna.

§ 13 Övriga frågor

i. Utnämning av hedersmedlem
 Mötet godkänner utnämningen
 av Kurt Beckius som hedersmed-
 lem.

ii. 200-årsjubileet (Information
 ajournerad till middagen efter
 mötets avslut)

Rutger Gyllenram uppmanar
 samtliga medlemmar att fram-
 föra förslag på aktiviteter rö-
 rande 200-årsjubileet. Förslag
 kan framföras till styrelsen eller
 direkt till Rutger Gyllenram.
 Kretsförtroendemän får i uppgift
 att aktivera föreningens kretsar.

§ 14 Årsmötet avslutas

Ordförande Elisabeth Torsner
 tackar för visat intresse och väl-
 komnar alla till middag.

Vid protokollet

Fia Vikman

Ordförande
 Elisabeth Torsner

Justeras
 Bo Hedberg 2016 10 12

Justeras
 Dieter Uhlman 2016 09 13

Våra annonsörer

Jernkontoret sid	2
OVAKO.....	7
LTU.....	33
LKAB.....	48

